

Zienswijze Biodiversiteitsteam IVN en KNNV Woerden op Startnotitie Ecologie

28 augustus 2023

Het Biodiversiteitsteam juicht het toe dat er nu een notitie over ecologie is. We zijn het eens met de constatering dat het niet goed gaat met de natuur, en dat er actie nodig is, ook in de bebouwde omgeving. Het is goed dat dit nu zo vastgesteld wordt.

Minder positief zijn we over de uitwerking. Op zich is het een goede ontwikkeling dat er gestreefd wordt naar een programmteam ecologie, maar de indruk die de notitie wekt is dat er heel lang nagedacht gaat worden. Pas in de tweede helft van 2025 zal het nieuwe beleid in uitvoering komen. Wat gebeurt er intussen? We zien niets terug van de notitie over ecologisch groenbeheer die het Biodiversiteitsteam vorig jaar naar de gemeente stuurde, en waar toen positief op gereageerd werd.

De startnotitie is vooral een opsomming van bestaande kaders, maar maakt nauwelijks duidelijk wat concreet de nieuwe richting wordt. De doelen en de vorm van het op te stellen beleid zijn niet duidelijk. Er wordt iets gezegd over KPI's en scenario's waaruit de raad kan kiezen. In de tijdlijn is dit niet terug te vinden. In het schema in hoofdstuk 6 staan wat concretere doelen genoemd, maar dat lijkt een voorbeeld, geen echte uitwerking. Bovendien staan hier als subdoelen vooral organisatie-doelen, en nauwelijks concrete natuurdoelen: welk niveau van herstel wordt beoogd?

Kennis opbouwen is een speerpunt. Maar er is landelijk al zoveel kennis over biodiversiteit, en ervaring bij allerlei organisaties met het verbeteren van de biodiversiteit. Er wordt gesproken over het aanstellen van een ecooloog, dan wel het inkopen van ecologische kennis. We ondersteunen van harte de komst van een stadsecoloog. Maar het moet niet bij beleid en ecologische rapporten blijven. Bovendien constateren we dat de thema's van het programma erg breed zijn. Er wordt verbinding gelegd met een scala aan grote opgaven, waaronder stikstof, pfas en de transitie van het landelijk gebied. Aan één kant is dat begrijpelijk, aan de andere kant bestaat het risico dat veel energie gaat naar ambtelijke afstemming en het produceren van nog meer beleidsnota's. Leer ook van wat er is gebeurd met het groen-blauw omgevingsplan, dat nooit is afgemaakt.

Het is essentieel om aan de slag te gaan met de kennis die er is, om te leren van voorbeelden van anderen, en om in de praktijk te zorgen dat de maatregelen ook goed worden uitgevoerd. Aandacht voor deze punten ontbreekt in de notitie. Ook wordt ten onrecht niets gezegd over burgerparticipatie.

De concrete dingen die wél genoemd worden in de startnotitie roepen vragen op:

- Het enige wat over maaibeleid gezegd wordt is: "de gemeente is al goed op weg met het maaibeleid". Onze notitie van vorig jaar gaat juist over datgene wat verbeterd kan worden aan het maaibeleid.
- Er wordt een ecologisch onderzoek aangekondigd. Maar er ligt al een ecologisch actieplan, op basis van onderzoek, waar weinig mee gebeurt. Waarom een nieuw onderzoek? En wat moet het gaan opleveren?
- Diverse keren wordt gesproken over "doelsoorten", waarbij gezegd wordt dat het gaat om soorten die bedreigd zijn, zeldzaam en van internationaal belang. Maar noodzaak van biodiversiteitsherstel gaat over veel méér: het gaat allang niet meer alleen over zeldzame

soorten, maar ook over veel algemene soorten en soortgroepen, over habitats, en over verbetering van de natuurkwaliteit buiten beschermde natuurgebieden.

- Er wordt gesproken over NNN gebieden, zonder aan te geven dat dat programma zijn doelen niet lijkt te gaan halen, en zonder bespreking van de consequenties voor Woerden.
- En wat niet genoemd wordt (en wel in andere rapporten aangeduid, maar niet concreet gemaakt): de noodzaak van ecologische verbindingszones.

Het wiel hoeft niet opnieuw uitgevonden te worden. Er zijn al veel beleidsvisies op ecologie. Allerlei gemeenten zijn er al mee bezig. Leer daarvan.

Onze oproep:

- Maak het niet te groot.
- *Begin* vooral: maak praktisch beleid.
- Neem andere gemeenten tot voorbeeld.
- Definieer duidelijker waar je heen wil. Nu is het erg algemeen. "Biodiversiteit" en "ecologie" worden door elkaar heen gebruikt, dat maakt het niet duidelijker.

Over het laatste punt: De Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur heeft in 2022 een advies uitgebracht met de titel "Natuurinclusief Nederland". Dit advies geeft veel concrete aanknopingspunten. Een belangrijk voorstel is om uit te gaan van het concept Basiskwaliteit Natuur: een minimumvereiste voor de natuurkwaliteit op plekken in de leefomgeving waar natuur geen hoofdfunctie vervult (dit gaat dus over veel meer dan "doelsoorten"). Dit concept wordt verder beschreven in het RLI advies, en in een rapport opgesteld door Naturalis.

Verder kan aangesloten worden bij de doelen van de Europese natuurherstelwet, die ook voor stedelijk gebied geldt. Tenslotte: natuurorganisaties hebben in 2021 concrete doelen voor o.a. gemeenten geformuleerd in het manifest "Iedereen heeft recht op een groene leefomgeving". De website "Samen voor Biodiversiteit" geeft veel praktische tips om dingen te starten.

We hopen dat de gemeente niet in ambitieuze beleidsplannen blijft steken, maar aan de slag gaat met tastbare en voor de burger zichtbare doelen. De gemeente kan nú al gaan werken aan het vergroten van de biodiversiteit, het herstel van habitats, en het versterken van de natuurkwaliteit.

Bijvoorbeeld:

- Ecologisch groenbeheer: stop met klepelen; zo min mogelijk gazons; ecologisch oever- en waterbeheer. Dit zou verwerkt moeten worden in de lopende aanbesteding.
- Natuur Netwerk Woerden: parels en verbindingen aanwijzen en realiseren.
- Bomenbeleid: minder kappen, meer inheems aanplanten, minder opkronen, boomspiegels maken, bosjes en houtkades aanleggen.
- Herstel van habitats: begin vast met het aanbrengen van natuurlijke elementen zoals struiken, poelen en schone natuurlijke sloten en oevers, oude inheemse bomen (houtkades, hagen en heggen), broeihopen, houtrillen, nat veen enz.
- Vergroening van bedrijventerreinen (er is een landelijk initiatief), schoolterreinen etc.
- Veel meer aandacht voor natuurinclusief bouwen en renoveren (waaronder aandacht voor vleermuizen en andere dieren in huizen, en toezicht dat maatregelen daadwerkelijk uitgevoerd worden).
- Duurzame én diervriendelijke verlichting langs wegen.